

سنجش میزان پایداری اجتماعی شهر زاهدان

محمود رضا انوری^۱، زهرا شرکی^۲

^۱نام دانشگاه / آزاد اسلامی واحد زاهدان، rezaanvari2000@yahoo.com

^۲نام دانشگاه / آزاد اسلامی واحد زاهدان، l.goharmer@chmail.ir

چکیده

پایداری، واژه دهه آخر قرن بیستم است. این واژه با تعریف توسعه پایدار توسط گزارش کمیسیون جهانی محیط زیست و توسعه سازمان ملل عمومیت پیدا کرده است. تعریف گزارش برونلند شامل سه لایه است: توسعه، برابری و مساوات و حفاظت از محیط زیست. برابری و مساوات لایه ای از توسعه پایدار است که با تکیه بر اصل عدالت اجتماعی یا برابری درون نسلی، مفهوم پایداری را وارد پژوهش ها و تحلیل ها در سطوح پایین تر از سازمان فضایی شهرها یعنی مناطق و حوزه های اجتماعی شهری می کند. در این مقاله برای بررسی میزان پایداری اجتماعی شهر زاهدان از پنج مولفه آموزش، امنیت، بهداشت و رفاه و برابری استفاده شده است. روش تحقیق توصیفی - تحلیل و مبتنی بر مطالعات کتابخانه ای است. برای ارزیابی بعد پایداری اجتماعی، پنج مولفه در نظر گرفته مربوط به آن بعد با هم ترکیب شده و بوسیله آزمون t -test تک نمونه ای تفسیر شده است. نتایج حاصل نشان دهنده آن است که بعد اجتماعی از نظر شهروندان از وضعیت مناسبی برخوردار نیست. با توجه به اینکه حد متوسط ۳ می باشد مقدار محاسبه شده حاصل از آزمون T ، ۲٫۹۵ می باشد که از حد مبنا و استاندارد پایین تر می باشد. این اختلاف میانگین در سطح بیش از ۹۵ درصد به لحاظ آماری معنادار بوده و مورد اطمینان می باشد ($\text{sig} \leq 0/05$).

واژه های کلیدی

توسعه پایدار، پایداری اجتماعی، زاهدان، آزمون T

مقدمه

بیان مساله

شهرها بخش مهمی از چشم انداز فضایی پایداری محسوب گشته و توسعه در بستر شهرها صورت می گیرد، بنابراین، آنها را می توان اصلی ترین بستر برای توسعه پایدار دانست (عزیزی، ۱۳۸۲: ۶). کاربرد اصطلاح توسعه پایدار به منظور تعیین هماهنگی و نظم اهداف اجتماعی، اقتصادی و محیطی به گونه ای است که افزون بر رفع نیازهای نسل امروز، فرصت های نسل آینده برای انتخاب سبک زندگی خود نیز از میان نرود (Jischa, 1998: 1-2).

در فرایند توسعه پایدار، نقش پایداری اجتماعی در تحقق اهداف توسعه بسیار حائز اهمیت است. از این رو، در اهداف راهبردی توسعه

پایدار، بر مضامینی چون توانمند سازی، افزایش قدرت انتخاب، توسعه و گسترش مشارکت، ارتقای کیفیت زندگی، ظرفیت سازی نهادی، امنیت اجتماعی، مسئولیت پذیری و رفاه اجتماعی بسیار تاکید شده است. (پورطاهری و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۶).

پیشینه تحقیق

شین و همکارانش (۲۰۱۱) در پژوهشی تحت عنوان کاربرد شاخص های پایداری شهری، یک مقایسه بین تجربه های مختلف با استفاده از لیست شاخص های پایداری شهری بین المللی به بررسی و مقایسه کارگیری و کاربرد این شاخص در ۹ تجربه در سطح بین امللی پرداخته اند.

دمپسی و همکاران (۲۰۱۲). در پژوهشی تحت عنوان کلید توسعه شهرهای انگلستان؟ تاثیر تراکم بر پایداری اجتماعی به ارتباط بین عناصر شکل شهری (شامل تراکم) و پایداری پرداخته اند.

تقوایی و همکاران (۱۳۹۲) در مقاله ای تحت عنوان توسعه پایدار شهری و برخی عوامل موثر بر آن با بهره گیری از تکنیک تحلیل عاملی، ضمن شناسایی ۸۲ شاخص مورد بررسی در ۲۵ شاخه اصلی و در نهایت ۵ عامل سلامت شهری، سیستم دولتی مطلوب، محیط زیست پایدار، ساختار آموزشی و خرسندی و شادمانی، استخراج و نام گذاری شده اند

مشکینی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی تحت عنوان "تحلیل فضایی سنجش پایدار اجتماعی شهری (مناطق ۲۲ گانه شهر تهران)" بهره گیری از شاخص پایداری اجتماعی و استفاده از ۷ شاخص کلی پایداری اجتماعی در قالب شاخص های جمعیتی و اجتماعی در قالب شاخص های جمعیتی و اجتماعی، اقتصادی، سرمایه اجتماعی، عدالت اجتماعی، سلامت، عوامل کالبدی و شاخص های امنیتی، به بررسی و تحلیل وضعیت بعد اجتماعی پایداری در مناطق ۲۲ گانه شهر تهران پرداخته اند.

روش کار

پژوهش از دو بخش اصلی کتابخانه ای و میدانی تشکیل شده است، داده ها و اطلاعات جمع آوری شده و با استفاده از نرم افزارهای SPSS، WORD، EXCEL و GIS تحلیل شده و به نتیجه گیری پرداخته شده است. با توجه به موضوع، اهداف، فرضیه ها و